

Verkiezingsvoorlichting in Oost-Congo

Een karavaan vol kennis

Samengepakt in vier jeeps trok een bont gezelschap van mensenrechtenactivisten, vrouwengroepen en journalisten in april een week lang door het binnenland van Oost-Congo. Om de aankomende verkiezingen onder de aandacht te brengen en om te horen wat de inwoners in dit afgelegen gebied er zelf van vinden.

Door Christian Kuijstermans

In de acht dorpen en steden waar De Karavaan halt hield, werd informatie over de verkiezingen uitgedeeld en discussies met de plaatselijke bewoners en de autoriteiten georganiseerd. De ontmoeting tussen plaatselijke bewoners, hun leiders, journalisten en maatschappelijk activisten leidde tot zeer inhoudelijk discussies waarbij alle partijen, niet alleen de bewoners, meer te weten kwamen van elkaars positie.

Eerste kennismaking met stemmen

De discussies trokken soms wel honderd bezoekers. Meegereisde radiojournalisten deden verslag van deze 'verkiezingsdebatten'. Maar ook van wat er ter plekke speelde onder de bevolking. Zoals het probleem van

De jeeps van De Karavaan

de teruggekeerde vluchtelingen uit buurland Tanzania of de positie van de vrouw. Maatschappijkritische artiesten zorgden voor muzikale omlijsting.

De reacties op de verkiezingskaravaan waren zeer positief en de verkiezingsinformatie van De Karavaan was voor veel mensen vaak het eerste dat ze er over te horen kregen. Zo zei een bezoeker: "Wij kennen hier eigenlijk alleen de PPRD (partij van president Kabila, CK). Over de rest van de 270 partijen die zijn geregistreerd, weten we niets."

© AP PHOTO / ANJAN SUNDARAM

Congolese vrouwen tijdens het referendum in Kinshasa, Congo (december 2005). Meer dan 24 miljoen Congolezen hadden zich geregistreerd voor het referendum maar velen vroegen zich af hoe ze konden stemmen voor een grondwet waar ze niets over wisten.

Ook voor de deelnemende organisaties was De Karavaan een goed initiatief. Chouchou Namegabe van een vrouwenorganisatie in de provinciehoofdstad Bukavu legde uit: "Door de grote hoeveelheid aan informatie die ons in de stad ter beschikking staat, vergeten we vaak dat dit ergens anders helemaal niet het geval is. Door De Karavaan konden we mensen opzoeken die we normaal gesproken door onze beperkte middelen moeilijk konden bereiken."

De karavaan was een uniek project voor Congo en een uitgelezen kans om bij te dragen aan democratisering van het land. Want die is gebaat bij burgers die kennis van zaken hebben. Burgers die meedoen aan het publieke debat, ook als ze in afgelegen en moeilijk bereikbare gebieden wonen.

NiZA is hoofdsponsor van dit project. In De Karavaan reisden drie partnerorganisaties mee: Radio Maendeleo, Journaliste en Danger en de mensenrechtenorganisatie CENADEP. Het is de bedoeling dat De Karavaan dit jaar ook naar andere regio's van Congo reist.

Inhoud

- 2 Interview Robby Shabangwa
- 3 Abdelkader Benali in Durban
- 4 Vijf vragen aan Kaitira Kandjii
- 5 Geluiden uit het Zuiden

NiZA

informatie

Nederlands instituut
voor Zuidelijk Afrika

“Een *paralegal* moet een erkend beroep worden!”

Robby Shabangwa

Van de 11 miljoen Zambianen kunnen maar weinigen zich juridische hulp of advies veroorloven. **Paralegals** proberen dit gat te dichten en bieden gratis juridisch advies aan minder welgestelden. Hun werk is onmisbaar, maar het beroep heeft geen officiële status. Dat is een van de grote uitdagingen voor Robby Shabangwa, directeur van de Legal Resources Foundation (LRF).

“LRF is opgericht in 1991. Behalve tien advocaten heeft LRF veertig *paralegals* in dienst. Zij geven op een breed terrein juridisch advies. Daarnaast wil LRF mensen bewust maken van hun mensenrechten. Die worden nog op grote schaal geschonden. Kennis van hun rechten versterkt de positie van mensen.”

Hoe is LRF georganiseerd?

“LRF werkt vanuit negen kantoren in de provincies. Onze *paralegals* krijgen een training van advocaten die zijn verbonden aan de rechtenfaculteit van de universiteit. Na twee weken gaan de *paralegals*, aan het werk, meestal als vrijwilliger. Ook na de training worden ze nog begeleid. Zij geven alleen advies. Mocht een klant een rechtszaak willen aanspannen, dan doen onze advocaten dat.”

“Iedereen die bij ons werkt, op welk terrein dan ook, heeft de *paralegals*-training gevolgd. Dus ook de secretaresse. Alle medewerkers moeten volledig begrijpen waar het in het werk om draait.”

Met wat voor vragen komen mensen bij LRF?

“We krijgen veel vragen over de onderhoudsplicht want er zijn enorm veel straatkinderen in Zambia. Maar ook over het erfrecht, huiselijk geweld, echtscheidingen en allerlei economische onderwerpen. Ons werk mag een groot succes genoemd worden: ieder jaar helpen we ruim 25000 mensen!”

“Iets dat regelmatig voorkomt, is dat, als een man overlijdt, zijn vrouw en kinderen van het land worden verjaagd en alle bezittingen naar de familie van de man gaan. Terwijl volgens de wet alles naar zijn vrouw en kinderen hoort te gaan. Niet iedereen weet dat. Daarover lichten de LRF-*paralegals* veel vrouwen voor.”
“De regering stond vroeger erg vijandig tegenover ons. Inmiddels weten ze dat we politiek neutraal zijn en waardeert ze ons. Sterker nog: het ministerie van Justitie raadpleegt vaker onze *paralegals* dan haar eigen ambtenaren. Die weten gewoon meer!”

Wat is jullie doel?

“Wij willen heel graag dat het werk van de *paralegals* wordt erkend. Erkenning van het feit dat het een echt beroep is en dat ze geen concurrenten zijn van bijvoorbeeld advocaten. Sommigen van hen voelen zich bedreigd door het gratis advies van de *paralegals*.”

Wat betekent het NiZA voor de LRF?

“NiZA heeft enorm geholpen bij de versterking van onze organisatie. Alles draait om training! Daarbij is NiZA een onmisbare partner. Door uitwisselingen met collega's in Malawi en Zuid-Afrika hebben we veel vooruitgang geboekt. NiZA heeft geen agenda, behalve die van de ontwikkeling van organisaties zoals LRF.”

Is er een laptop in de zaal?

NiZA ondersteunt LRF bij de versterking van hun organisatie en lobby voor de erkenning van *paralegals*. Lange-termijnwerk dus. Ook is er ruimte voor 'directe hulp.' Op verzoek van LRF schafte NiZA, tegen een kleine vergoeding, in 2005 tien laptops aan bij de Belgische organisatie Close the Gap. Zij repareren tweedehands computers en maken ze gebruiksklaar voor organisaties in Afrika. NiZA-medewerkers op dienstreis brachten de laptops bij LRF langs. Op alle laptops staat het Zambiaanse wetboek en tijdens rechtszaken komt dit de LRF-advocaten goed van pas. In sommige gevallen betekende de laptop het verschil tussen winst of verlies.

Abdelkader Benali: “Afrikaanse schrijvers bestaan niet”

© FOTO: CHRIS VAN HOUTS

Abdelkader Benali

In het zomernummer van het **Zuidelijk Afrika Magazine (ZAM)** vertelt de Nederlands-Marokkaanse schrijver Abdelkader Benali hoe hij zijn vingers aflikt in Durban. Hij is daar te gast van het literair festival Time of the Writer en geniet. Een voorproefje.

“Als ik optreed, vraagt een Zuid-Afrikaanse auteur me wat ik ervan vind dat de Sahara zo ’n scheidslijn vormt tussen Afrika en de Maghreb. Ik zeg, of stamel eerder, dat ik het natuurlijk heel erg vind en dat die Sahara zo snel mogelijk moet verdwijnen. Ik bedoel de intellectuele Sahara die de Afrikaanse wereld scheidt. Ook vertel ik er maar bij dat steeds meer West-Afrikanen die hun heil zoeken in Europa, hun geluk vinden in Marokko en zich daar blijvend vestigen. “Over vijftig jaar zal Marokko zwart zijn,” zeg ik. Ik bedoel het als provocatie, maar het blijft in de lucht hangen. Er is duidelijk geen Marokkaan in de zaal, want die zou meteen een vraag hebben afgestoken wat ik daarmee bedoelde. Een Marokkaan zou zich sowieso meteen al in zijn wiek geschooten voelen omdat ik daar zat. Een schrijver met zoveel praatjes, dat kan niet goed zijn.

En toch is dat de realiteit: transsahara-migratie die landschappen verandert en maatschappijen op zijn kop zet. Elk moment dat ik een regel tik, een zin maak, een pagina vol heb geschreven

is die realiteit weer een stukje verder mijn kant opgeschoven. Een Ugandese schrijfster zegt na afloop dat ze mijn bijdrage over de Sahara heel interessant vond. Ineens begrijp ik waarom Afrikaanse schrijvers niet vaak bij elkaar komen: het continent is te groot. Jezelf Afrikaanse auteur noemen is bespottelijk. Het is een geuzennaam, maar snijdt geen hout. Wat is de overeenkomst tussen een Nigeriaanse schrijver die in Los Angeles woont en op de vraag: “Wat is voor u ruzie?” antwoordt: “*My family at Christmas*”, en een Kameroenese auteur die zijn roman in Duitsland schreef, in het Frans, waarna hij verklaarde dat die taal voor hem zo dood als een pier is. Ik sla met mijn hoofd tegen de muur: er is geen overeenkomst, er is geen overeenkomst, er is geen overeenkomst! Ik hoop dat ik met het bloed ook wat rare ideeën kwijtraak.”

Het volledige artikel van Abdelkader Benali staat in het zomernummer van ZAM.

ZAM: boordevol energie!

- > ZAM laat schrijvers van naam aan het woord: Nadine Gordimer, Ryszard Kapuscinski, Henning Mankell en Chenjerai Hove gingen Abdelkader Benali voor;
- > ZAM interviewt bekende en minder bekende Afrikanen;
- > ZAM vertelt bijzondere reisverhalen;
- > ZAM heeft een actuele agenda en overzicht van boeken en cd's;
- > ZAM analyseert de complexe werkelijkheid van Afrika;
- > **ZAM = Afrika-journalistiek van topniveau!**

Maak nu voordelig kennis en profiteer van de **speciale aanbieding**: drie nummers voor € 10,-. Ga naar www.niza.nl/magazine of bel (020) 520 62 10. ZAM is een uitgave van NiZA.

Vijf vragen aan...

Kaitira Kandjii

Kaitira Kandjii is sinds april de nieuwe directeur van het Media Institute of Southern Africa (MISA). Vanuit het hoofdkantoor in Namibië zet MISA zich in voor vrijheid van meningsuiting en onafhankelijke media in heel zuidelijk Afrika.

1. Wat is uw motivatie voor uw werk bij MISA?

"Vrijheid van meningsuiting is in Afrika nu belangrijker en controversiëler dan ooit tevoren. De neo-liberale democratische hervormingen van de afgelopen tien jaar hebben in de hele regio waarden zoals de vrijheid om je mening te uiten een nieuwe impuls gegeven. Tegelijkertijd wordt dit mensenrecht in sommige landen steeds verder beknot. Het gevolg is een voortdurende controverse tussen voor- en tegenstanders van de vrijheid van meningsuiting."

"Mijn tegenstander is net zo vastberaden als ik, maar heeft meer middelen en invloed. Toch put ik vreugde en voldoening uit mijn bijdrage, hoe bescheiden ook, aan een zuidelijk Afrika waar gewone mannen en vrouwen vrij hun mening kunnen geven en de richting van hun eigen toekomst kunnen bepalen."

ning uit mijn bijdrage, hoe bescheiden ook, aan een zuidelijk Afrika waar gewone mannen en vrouwen vrij hun mening kunnen geven en de richting van hun eigen toekomst kunnen bepalen."

2. Wat is uw achtergrond?

"Toen ik het programma voor vrijheid van meningsuiting binnen MISA leidde, streden we intensief voor betere toegang tot informatie. We probeerden overheden zo ver te krijgen dat ze afstapten van hun bestuurscultuur van beslotenheid en kozen voor transparant bestuur met duidelijkheid over wie waar over gaat. Bestuur waar het geven van informatie de regel is, in plaats van de uitzondering. Die campagne begint, zij het langzaam, vruchten af te werpen. Zelfs in Botswana en Namibië waar geen wetgeving voor toegang tot informatie bestaat, is informatie steeds gemakkelijker te krijgen."

3. Wat is de grootste uitdaging dit jaar?

"Vrijheid van meningsuiting en hervormingen van de media krijgen minder

Kaitira Kandjii

ruimte. MISA moet zorgen dat die ruimte niet verder wordt ingeperkt. We moeten de campagne richting de regeringen opvoeren, media en journalisten inschakelen en burgers mobiliseren voor deze strijd!"

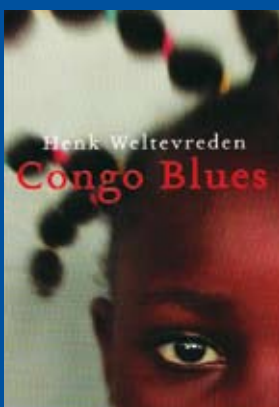
4. Wat betekent NiZA voor MISA?

"De onbaatzuchtige steun van strategische partners zoals NiZA maken onze activiteiten mogelijk. NiZA is meer dan een donor die alleen geld met zich meebrengt: we krijgen zinvolle strategische en soms cruciale adviezen."

5. Voor wie heeft u tot slot een boodschap?

"Mijn werk voor MISA lijkt soms meer op een manier van leven dan op een beroep. Het liefst had ik meer tijd voor mijn gezin. Ik ben mijn vrouw dankbaar; zonder haar zou mijn leven één grote strijd zou zijn."

Speciaal aanbod: Congo Blues

In 2004 reisde de schrijver en programmamaker **Henk Weltevreden** af naar Kinshasa. Hij wilde zien waar zijn achtjarige pleegdochter Ngudi, die al zes jaar bij hem en zijn vrouw woont, terecht zou komen als zij met haar biologische moeder naar Congo zou worden uitgezonden. Hij trof een land aan in anarchie en oorlogsgeweld. 'Een veilig land', volgens de Nederlandse regering. *Congo Blues* is een hoogst actueel verslag, waarin pleegouders vechten tegen de windmolens van de Nederlandse bureaucratie. Scherp, maar ook met humor en sterke verbeeldingskracht beschrijft Weltevreden de ontwikkeling van een in Nederland geboren Afrikaans meisje. Hij toont aan hoe het lot van kinderen wordt opgeofferd aan rigide politiek en de letter van de wet.

Hoe krijgt u het boek in huis?

- Maak uw gift van minimaal € 15,50 over met bijgaande acceptgirokaart (of via girotel of overschrijvingskaart) én
- Stuur de BoekBon op naar NiZA (Antwoordnummer 11800, 1000 RA, Amsterdam. Postzegel is niet nodig).

U ontvangt *Congo Blues* binnen enkele weken na ontvangst van uw gift. Dit aanbod is geldig tot 1 juli 2006 en zolang de voorraad strekt.

BoekBon

Ik steun NiZA met een gift van € _____ (minimaal € 15,50) en ontvang het boek *Congo Blues* cadeau.

Ik heb mijn gift op _____ (datum) overgemaakt op gironummer 26655.

Naam: _____ M V

Adres: _____

Postcode: _____

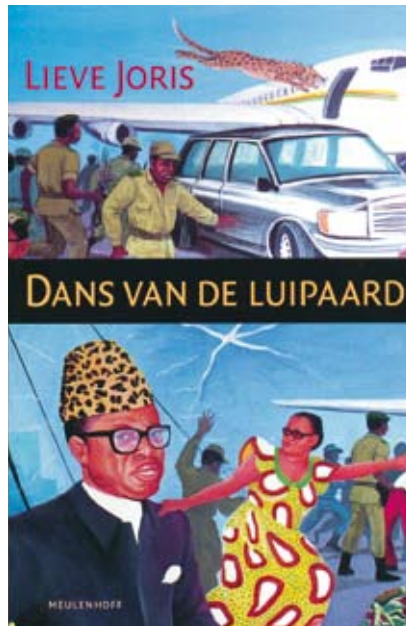
Woonplaats: _____

Bank- / Gironr.: _____

NiZA actueel

Speel het Afrika Bouwt Spel en win!

Test uw kennis over zuidelijk Afrika en maak kans op leuke prijzen. In het internet spel van de Afrika Bouwt campagne maakt u per minibus een reis door de regio. Onderweg wordt uw kennis over Afrika op de proef gesteld. U eindigt in campagneland Congo waar NiZA organisaties ondersteunt die werken aan de opbouw van de democratie. Doe mee en maak elke week kans op de hoofdprijs: het boek *Dans van de luipaard* van Lieve Joris, en een jaarabonnement op ZAM (Zuidelijk Afrika Magazine). U vindt het spel en meer informatie op www.afrikabouwt.nl

Ministerie beoordeelt NiZA positief

NiZA is zeer goed uit de evaluatie gekomen van de subsidieregeling van het ministerie van Buitenlandse zaken (TMF). Op verzoek van het ministerie onderzocht een groot aantal wetenschappers het werk van ruim zestig organisaties. Zowel het Mensenrechtenprogramma als het kwaliteit- en controlesysteem van NiZA

werden onder de loep genomen. De evaluatiecommissie schrijft over NiZA: "Het is niet in de eerste plaats een financieringsrelatie die NiZA heeft met organisaties in zuidelijk Afrika, maar eerder een strategisch partnerschap" en "NiZA (en Pax Christi) hebben een sterke relatie opgebouwd met partners met grote betrokkenheid van de wederzijdse staf." We zijn er blij mee en trots op en hopen de komende jaren zo door te gaan.

Gehuldigd!

Op voordracht van de Zuid-Afrikaanse president Mbeki zijn drie NiZA-medewerkers officieel gehuldigd voor hun inzet in de strijd tegen apartheid. Op 27 april, de nationale dag van de vrijheid in Zuid-Afrika, reikte de ambassadeur in Den Haag de onderscheiding uit aan NiZA-directeur Peter Hermes, Sietse Bosgra en Kier Schuringa.

Een dag later ontvingen de oud-brandweermannen Leen van der Laan en Jan Peursum in Amsterdam een koninklijke onderscheiding vanwege hun jarenlange inzet voor de brandweer in Beira, tot 2005 stedenbandgemeente van Amsterdam. Vanuit het kantoor van NiZA werkte de stedenband veel samen met Van der Laan en Peursum. Proficiat!

Geluiden uit het Zuiden

De omgewaaide antenne van Radio Maendeleo

Noodactie voor Radio Maendeleo

Tijdens een zware storm is de antenne van Radio Maendeleo in Bukavu (Oost-Congo) omgewaaid. De uitzendingen zijn hierdoor in gevaar gekomen. Er wordt onderzocht of de antenne gerepareerd kan worden. Na een oproep van directeur Mushizi heeft NiZA besloten € 5.000,- ter beschikking te stellen. Luisteraars hebben ook kleine donaties gedaan. Zie verder: www.radiomaendeleo.org

Bedreigingen na grondstoffenrapport

NiZA is ernstig bezorgd over de veiligheid van haar Congolese partnerorganisaties. Eind april zijn mensenrechten- en media-organisaties in de provincie Katanga met de dood bedreigd vanwege hun kritiek op

de corruptie in de grondstoffensector in hun land. Zij baseren hun kritiek op een recent onderzoek van de internationale grondstoffencampagne Fatal Transactions. Dit toont aan hoe de heersende politieke elite, vaak geholpen door internationale donoren als de Wereldbank, jarenlang zichzelf heeft verrijkt.

Zie ook: www.fataltransactions.nl

Nieuwe partners

NiZA heeft drie nieuwe partners, in Mozambique en in Swaziland. In beide landen is het Mediaprogramma een samenwerkingsverband aangegaan met de lokale afdeling van het regionaal opererende Media Institute of Southern Africa (MISA). In Mozambique ook met FORCOM, een netwerk van lokale radiostations.

Meer steun zonder meer te betalen!

Voordelig schenken

U kunt het werk van NiZA en haar partners voordelig steunen door uw gift bij de notaris vast te leggen. Met een periodieke schenking per notariële akte steunt u vijf jaar lang onze partners in zuidelijk Afrika. Dit is fiscaal erg aantrekkelijk voor u, want u mag uw bijdrage (minimaal € 100,- per jaar) direct opvoeren als aftrekpost zonder drempel (zoals bij een eenmalige gift). NiZA betaalt de kosten van de notaris.

Een voorbeeld: u schenkt € 50,- per jaar zonder notariële akte. Als u deze schenking verhoogt naar € 100,- en dit in een akte laat vastleggen, kunt u (afhankelijk van het voor u geldende tarief inkomstenbelasting) tot € 52,- per jaar terugkrijgen. **U schenkt NiZA dus meer zonder zelf meer te betalen!**

Makkelijk geregeld

Een periodieke schenking is eenvoudig te regelen. Met de onderstaande bon kunt u

informatie over periodiek schenken en een aanmeldingsformulier aanvragen. Wij zorgen ervoor dat onze notaris uw akte opmaakt.

Laat zuidelijk Afrika iets goeds na

U kunt het werk van NiZA ook steunen via uw nalatenschap. De notaris maakt uw wensen rechtsgeldig met een testament. Omdat NiZA een stichting met een 'algemeen maatschappelijk doel' is, betaalt NiZA geen schenkingsbelasting! Dit betekent dat NiZA het volledige bedrag in kan zetten voor zuidelijk Afrika!

Meer informatie

Wilt u meer informatie over schenken per notariële akte of het opnemen van een goed doel in uw testament? Neem dan contact op met Angèle Mann, telefoon (020) 520 62 10 of e-mail: angele.mann@niza.nl, of stuur onderstaande antwoordkaart op (postzegel niet nodig).

Frans Levelt

"Toen de koloniën van zuidelijk Afrika onafhankelijk werden, waren er bij bevrijdingsbewegingen wel goede plannen, maar was er geen geld. Hetzelfde gold in de jaren negentig voor Zuid-Afrika. In de hele regio zetten mensen zich in om hun jonge democratische land op te bouwen. NiZA steunt hun organisaties voor de lange termijn. Geen (medische) noodhulp die alleen maar tot meer afhankelijkheid van hulp leidt. Daarom steun ik NiZA graag. Door een notariële akte gaat er minder van mijn gift aan administratiekosten verloren."

Frans Levelt, Amsterdam

Antwoordkaart

[2006-2]

Ja, ik wil NiZA graag steunen!

Voorl.: _____ Achternaam: _____ M V

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mailadres: _____

Geboortedatum: _____

Hierbij machtig ik NiZA om tot wederopzegging € _____ per jaar* van mijn rekening af te schrijven. (* Jaardonatie is minimaal € 10,-)

Bank- / Gironummer: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Graag ontvang ik informatie over:

- Een schenking per notariële akte
- Het opnemen van een goed doel in mijn testament

Stuur deze kaart in een envelop naar: Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika, Antwoordnummer 11800, 1000 RA Amsterdam. Postzegel graag, maar hoeft niet.

Colofon

NiZA Informatie verschijnt onder verantwoordelijkheid van NiZA. (juni 2006, nr. 2)

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Postbus 10707

1001 ES Amsterdam

Telefoon: (020) 520 62 10

Fax: (020) 520 62 49

E-mail: niza@niza.nl

Internet: www.niza.nl

Donaties: giro 26655

Redactie: Berendien Bos, Angèle Mann

Ontwerp: Frank Langedijk BNO, Almere

Druk: Drukkerij Raddraaier, Amsterdam

